LẬP TRÌNH CHO KHOA HỌC DỮ LIỆU

Bài 5. Xử lý dữ liệu trong Python

Nội dung

1. Ngoại lệ và xử lý ngoại lệ
2. Làm việc với tập tin
3. **Bài tập**

Ngoại lệ

- Ngoại lệ = lỗi, đúng, nhưng không hẳn
- Thường người ta chia lỗi thành 3 nhóm
  1. Lỗi khi viết chương trình: hệ quả là chương trình không chạy được nếu là thông dịch (hoặc không dịch được, nếu là biên dịch)
  2. Lỗi khi chương trình chạy: hệ quả là phải thực hiện lại
     - Chẳng hạn như nhập liệu không đúng, thì phải nhập lại
  3. Ngoại lệ: vẫn là lỗi, xảy ra khi có một bất thường và khiến một chức năng không thể thực hiện được
     - Chẳng hạn như đang ghi dữ liệu ra một file, nhưng file đó lại bị một tiến trình khác xóa mất

Ngoại lệ

- Ranh giới giữa ngoại lệ và lỗi khá mong manh, thậm chí khó phân biệt trong nhiều tình huống
- Cách chia lỗi thành 3 nhóm có khuynh hướng cho rằng môi trường thực thi của chương trình là thân thiện và hoàn hảo
- Python có xu hướng chia lỗi thành 2 loại
  - Syntax error: viết sai cú pháp, khiến chương trình thông dịch không dịch được
  - Exception: xảy ra bất thường không như thiết kế
    - Như vậy xử lý exception sẽ khiến chương trình ổn định và hoạt động tốt trong mọi tình huống

Ngoại lệ

- Ví dụ về syntax error:

```
>>> while True print('Hello world')
  File "<stdin>", line 1
    while True print('Hello world')
                   ^
SyntaxError: invalid syntax
```

- Ví dụ về exception:

```
>>> 10 * (1/0)
Traceback (most recent call last):
  File "<stdin>", line 1, in <module>
ZeroDivisionError:division  by zero
```

- Có vẻ như syntax error cũng chỉ là một exception!!!

Xử lý ngoại lệ

```
while True:
    try:
        x = int(input("Nhập số X: "))
        break
    except ValueError:
        print("Lỗi, hãy nhập lại.")
print("X =", x)
```

Vòng lặp nhập X cho đến khi người dùng nhập vào đúng giá trị số

Khối nhập X (có thể nhập lỗi)

Xử lý khi lỗi xảy ra

Xử lý ngoại lệ

- Có thể gồm tới 4 khối:
  - Khối "try": đoạn mã có khả năng gây lỗi, khi lỗi xảy ra, khối này sẽ bị dừng ở dòng gây lỗi
  - Khối "except": đoạn mã xử lý lỗi, chỉ thực hiện nếu có lỗi xảy ra, nếu không sẽ bị bỏ qua
  - Khối "else": có thể xuất hiện ngay sau khối except cuối cùng, đoạn mã sẽ được thực hiện nếu không có except nào được thực hiện (đoạn try không có lỗi)
  - Khối "finally": còn được gọi là khối clean-up, luôn được thực hiện dù có xảy ra lỗi hay không

Xử lý ngoại lệ

- Chú ý:
  - Khối try chỉ có 1 khối duy nhất, phải viết đầu tiên
  - Khối finally có thể có hay không, nếu có thì khối này phải viết cuối cùng
  - Khối except có thể không viết, có một khối, hoặc nhiều khối except (để xử lý nhiều tình huống lỗi khác nhau)
  - Một khối except có thể xử lý một loại lỗi, nhiều loại lỗi hoặc tất cả các loại lỗi
  - Nếu không xử lý triệt để lỗi có thể "ném" trả lại lỗi này bằng lệnh "raise"
  - Có thể phát sinh một ngoại lệ bằng lệnh "raise <lỗi>"

Xử lý ngoại lệ

```
except (NameError, TypeError):          # xử lý 2 loại lỗi
    print("Name or Type error")
except IOError as e:                    # lấy đối tượng lỗi, đặt tên e
    print(e)
    raise                               # trả lại lỗi này
except ValueError:                      # xử lý lỗi Value
    print("Value error")
except:                                 # xử lý tất cả các lỗi còn lại
    print("An error occurred")
    raise NameError("Ko bit")           # tạo ra một lỗi "Ko bit"
else:
    print("OK")                         # thực hiện nếu không có lỗi nào
```

Xử lý ngoại lệ

Exception	Miêu tả
Exception	Lớp cơ sở (base class) của tất cả các ngoại lệ
StopIteration	Được tạo khi phương thức next() của một iterator không trỏ tới bất kỳ đối tượng nào
StandardError	Lớp cơ sở của tất cả exception có sẵn ngoại trừ StopIteration và SystemExit
ArithmeticError	Lớp cơ sở của tất cả các lỗi xảy ra cho phép tính số học
OverflowError	Được tạo khi một phép tính vượt quá giới hạn tối đa cho một kiểu số
FloatingPointError	Được tạo khi một phép tính số thực thất bại
ZeroDivisonError	Được tạo khi thực hiện phép chia cho số 0 với tất cả kiểu số
AssertionError	Được tạo trong trường hợp lệnh assert thất bại

Xử lý ngoại lệ

Exception	Miêu tả
AttributeError	Được tạo trong trường hợp tham chiếu hoặc gán thuộc tính thất bại
EOFError	Được tạo khi không có input nào từ hàm raw_input() hoặc hàm input() và tới EOF(viết tắt của end of file)
ImportError	Được tạo khi một lệnh import thất bại
KeyboardInterrupt	Được tạo khi người dùng ngắt việc thực thi chương trình, thường là bởi nhấn Ctrl+c
LookupError	Lớp cơ sở cho tất cả các lỗi truy cứu
IndexError	Được tạo khi một chỉ mục không được tìm thấy trong một dãy (sequence)
KeyError	Được tạo khi key đã cho không được tìm thấy trong Dictionary
NameError	Được tạo khi một định danh không được tìm thấy trong local hoặc global namespace

Xử lý ngoại lệ

Exception	Miêu tả
UnboundLocalError	Được tạo khi cố gắng truy cập một biến cục bộ từ một hàm hoặc phương thức nhưng mà không có giá trị nào đã được gán cho nó
EnvironmentError	Lớp cơ sở cho tất cả ngoại lệ mà xuất hiện ở ngoài môi trường Python
IOError	Được tạo khi hoạt động i/o thất bại, chẳng hạn như lệnh print hoặc hàm open() khi cố gắng mở một file không tồn tại
OSError	Được do các lỗi liên quan tới hệ điều hành
SyntaxError	Được tạo khi có một lỗi liên quan tới cú pháp
IndentationError	Được tạo khi độ thụt dòng code không được xác định hợp lý
SystemError	Được tạo khi trình thông dịch tìm thấy một vấn đề nội tại, nhưng khi lỗi này được bắt gặp thì trình thông dịch không thoát ra

Xử lý ngoại lệ

Exception	Miêu tả
SystemExit	Được tạo khi trình thông dịch thoát ra bởi sử dụng hàm sys.exit(). Nếu không được xử lý trong code, sẽ làm cho trình thông dịch thoát
TypeError	Được tạo khi một hoạt động hoặc hàm sử dụng một kiểu dữ liệu không hợp lệ
ValueError	Được tạo khi hàm đã được xây dựng sẵn có các kiểu tham số hợp lệ nhưng các giá trị được xác định cho tham số đó là không hợp lệ
RuntimeError	Được tạo khi một lỗi đã được tạo ra là không trong loại nào
NotImplementedError	Được tạo khi một phương thức abstract, mà cần được triển khai trong một lớp được kế thừa, đã không được triển khai thực sự

Làm việc với tệp tin

- Làm việc với tập tin trong python gồm 3 bước:
  1. Mở file
  2. Đọc/ghi file
  3. Đóng file
- Các bước này đều có thể phát sinh ngoại lệ IOError
- Thay vì đặt toàn bộ các bước này trong khối try, ta có thể mở file với phát biểu with như dưới đây:

```
with open("myfile.txt") as f:
    <khối xử lý file>
```

- Ưu điểm: file luôn được đóng, dù có lỗi hay không

Làm việc với tệp tin

- Mở file: f = open(filename, mode)
- Các chế độ mở file hay sử dụng:
  - ‘r’: chỉ đọc
  - ‘w’: chỉ ghi
  - ‘a’: ghi vào cuối file
  - ‘r+’: cả đọc và ghi
  - ‘t’: mở file văn bản (mặc định)
  - ‘b’: mở file nhị phân
- Đóng file: f.close()
  - File không sử dụng nữa thì nên đóng

Làm việc với tệp tin

- Có 3 hàm đọc file cơ bản:
  - read(x): đọc x byte tiếp theo, nếu không viết x thì sẽ đọc đến cuối file
  - readline(x): đọc 1 dòng từ file, tối đa là x byte, nếu không viết x thì đọc tới khi nào gặp kí tự hết dòng hoặc hết file
  - readlines(x): sử dụng readline đọc các dòng cho đến hết file và trả về một danh sách các string, nếu viết x thì sẽ đọc tối đa là x byte

Làm việc với tệp tin

- Nếu muốn duyệt hết file từ đầu đến cuối theo từng dòng thì sử dụng đoạn mã sau là hiệu quả nhất

```
with open('workfile')  as f:
    for line in f:
        print(line, end='')
```

- Ghi dữ liệu ra file:
  - write(x): ghi x ra file, trả về số byte ghi được
  - writelines(x): ghi toàn bộ nội dung x theo từng dòng, ở đây x là list of string

Làm việc với tệp tin

- flush(): ép đẩy các dữ liệu trên bộ nhớ tạm ra file
- tell(): trả về vị trí hiện tại của con trỏ file
- seek(n): dịch con trỏ file đến vị trí byte thứ n
  - Hàm có thêm tham số thứ 2, cho phép diễn giải cách hiểu của tham số n
  - Nếu không viết, hoặc =0: vị trí n tính từ đầu file
  - =1: vị trí n tính từ vị trí hiện tại
  - =2: vị trí n tính từ cuối file
- truncate(n): cắt file ở vị trí byte thứ n, hoặc vị trí hiện tại (nếu không viết giá trị n)

LOGO
CẢM ƠN!